

5. Dostęp do rynku.

5.1. Dostęp do rynku dla polskich towarów i usług.

Problematyka dostępu do rynku rosyjskiego wiąże się z występowaniem barier taryfowych i pozataryfowych, w tym m.in. takich jak:

- kontyngenty ilościowe (mięso wieprzowe, wołowe i drobiowe);
- wysokie cła na wybrane towary (m.in. cukier, tłuszcze i oleje, meble, niektóre wyroby metalurgiczne);
- wynikające z postępowań ochronnych kontyngenty (np. lampy elektryczne),
- długotrwałe biurokratyczne procedury dostępu do rynku usług budowlanych i zatrudnienia specjalistów oraz towarzyszące podejmowaniu i realizacji projektów inwestycyjnych w Federacji Rosyjskiej;
- stosowanie cen orientacyjnych (minimalnych) przy odprawie celnej towarów wwożonych do Rosji., dotyczy to m.in. niektórych artykułów rolno – spożywczych oraz chemii budowlanej;
- problemy w uzyskaniu prawa własności do ziemi, w tym szczególne utrudnienia dla inwestorów zagranicznych;
- brak skutecznej ochrony znaków towarowych.

Po okresie obowiązywania ograniczeń na dostawy produktów pochodzenia zwierzęcego i roślinnego z Polski do Rosji, strona rosyjska wznowiła import polskich produktów pochodzenia zwierzęcego z zakładów, które przeszły pozytywnie kontrole rosyjskich służb weterynaryjnych oraz uznawanie polskich certyfikatów fitosanitarnych w odniesieniu artykułów roślinnych.

5.2. Dostęp do rynku pracy. Świadczenie usług i zatrudnienie obywateli RP.

W Rosji obowiązują ograniczenia ilościowe wydanych pozwoleń – zaproszeń na wjazd do FR obywateli innych państw w celu wykonywania pracy (na mocy uchwały rządu nr 782 z 30.10.2002 r.). W roku 2010 limit wynosi 1.900 tys. osób.

Podstawowe zasady wydawania pozwoleń na pracę na terytorium FR dla obywateli innych państw (w tym obywateli RP), obowiązują na podstawie art. 18 ustawy „O prawnym statusie obcokrajowców w Federacji Rosyjskiej” z 25.07.2002 r. , z uwzględnieniem zmian wprowadzonych 19 maja 2010 roku, odnoszą się do następujących kwestii:

- a) pozwolenie na pracę może być wydane obcokrajowcowi, który ukończył 18 lat;
- b) obywatel obcego państwa może otrzymać pozwolenie na pracę, jeśli jest zarejestrowany w FR jako indywidualny przedsiębiorca i zamierza prowadzić działalność gospodarczą bez osobowości prawnej lub jest zaproszony w charakterze zagranicznego pracownika przez pracodawcę albo zamawiającego wykonanie prac (usług) na zasadzie umów o pracę lub umów cywilno-prawnych w granicach limitu określonego w pozwoleniu na przyjazd i zatrudnieniu pracowników z zagranicy w celu wykonywania pracy na terytorium FR;
- c) pozwolenie wydawane jest pracodawcy lub zamawiającemu wykonanie robót (usług) dla każdego zagranicznego pracownika a także dla obywatela innego państwa zarejestrowanego w FR w charakterze indywidualnego przedsiębiorcy;
- d) warunkiem otrzymania pozwolenia jest wniesienie przez pracodawcę lub zamawiającego usługi odpowiednich środków finansowych (kaucji) do organu wydającego pozwolenia koniecznych dla wjazdu pracownika na terytorium FR;
- e) pracodawcą lub zamawiającym wykonanie pracy (usługi) występującym o pozwolenia na pracę dla pracowników zagranicznych może być obywatel obcego państwa zarejestrowany w Rosji jako indywidualny przedsiębiorca;

Federacja Rosyjska

- f) wniosek o pozwolenie na pracę składa pracodawca, zamawiający wykonanie pracy (usługi) lub obcokrajowiec zarejestrowany w FR jako przedsiębiorca do odpowiedniego terytorialnie organu Ministerstwa Spraw Wewnętrznych;
- g) pracodawca jest zobowiązany uzyskać zezwolenie na pracę dla pracownika z zagranicy przed rozpoczęciem przez niego pracy w FR.

Obcokrajowiec czasowo przebywający w Federacji Rosyjskiej nie może wykonywać pracy poza granicami podmiotu terytorialnego FR, na terytorium którego ma prawo do zamieszkania.

Zezwolenie może być wydane na czas trwania umowy o pracę lub cywilno – prawnej, lecz nie dłużej niż na 1 rok.

Przepisy ustawy w przedmiocie zatrudnienia cudzoziemców wprowadzają ograniczenia dostępu cudzoziemców do wykonywania niektórych prac (w administracji państwowej, wojsku itp.).

Od 13 kwietnia 2004 r. obcokrajowiec, wjeżdżający do FR w celu wykonywania pracy, musi posiadać tzw. zwykłą wizę roboczą, wydawaną na okres kontraktu, lecz nie dłużej niż na 1 rok. W ciągu miesiąca od zatrudnienia obcokrajowca (na podstawie umowy o pracę lub umowy cywilnoprawnej), pracodawca jest zobowiązany zawiadomić o tym Regionalną Inspekcję Pracy.

Nowe zmiany ustawy „O prawnym statusie obcokrajowców w Federacji Rosyjskiej” dopuszczają możliwość zatrudnienia cudzoziemca w ramach danego zezwolenia u innego pracodawcy pod warunkiem zgłoszenia w ciągu 15 dni rozwiązania umowy z dotychczasowym pracodawcą i w tym przypadku istnieje również możliwość przedłużenia zezwolenia na pracę również poza limitami rocznymi na zatrudnienie cudzoziemców.

Zgodnie z nowymi przepisami pracodawcy lub usługodawcy mogą bez ww. określonych zezwoleń zatrudniać wysokokwalifikowanych specjalistów, pod którymi się rozumie cudzoziemiec, posiadającego doświadczenie zawodowe lub osiągnięcia w określonej dziedzinie, jeśli warunki jego zatrudnienia na terytorium FR zakładają osiągnięcie przez niego dochodu rocznego w wysokości nie mniejszej niż 2 miliony rubli. Przy czym do tej kategorii osób nie stosuje się limitów zezwolenia na pracę.

Pracodawcy lub Usługodawcy sami i na własne ryzyko dokonują oceny kompetencji i wymogów dla uznania danych pracowników–cudzoziemców jako wysokokwalifikowanych specjalistów.

Pozwolenie na pracę Specjalista otrzymuje na okres ważności zawartej umowy o pracę lub umowy cywilno – prawnej lecz nie dłużej niż na 3 lata. Termin ten może być wielokrotnie przedłużany na czas trwania umowy, nie więcej niż 3 lata dla każdej umowy.

Cudzoziemcy mogą sami ogłaszać się jako Wysokokwalifikowani specjaliści występując z wnioskiem do właściwego organu władzy wykonawczej w zakresie migracji lub przedstawicielstw dyplomatycznych RF.

Odrębnym zagadnieniem uregulowanym Ustawą jest wykonywanie pracy przez cudzoziemców w przedstawicielstwach zagranicznych osób prawnych na terytorium FR.

Ta grupa pracowników nie wymaga zezwolenia na pracę, lecz ustalana jest na podstawie umów międzynarodowych i zasadzie wzajemności w liczbie akredytacji ustalonej dla danego przedstawicielstwa.

5.3. Nabywanie i wynajem nieruchomości.

Do wejścia w życie Konstytucji Federacji Rosyjskiej z 12 grudnia 1993 r. sprzedaż nieruchomości w Rosji zagranicznym osobom prawnym i fizycznym była niemożliwa. Obecnie taka możliwość istnieje, chociaż występują liczne ograniczenia w odniesieniu do nabywania działek (gruntów), wynikające z art. 15 Kodeksu Ziemskiego FR. Na podstawie

Federacja Rosyjska

ww. aktu prawnego cudzoziemcy, w tym zagraniczne osoby prawne nie mogą posiadać na własność ziemi znajdującej się na terytoriach pogranicznych (strefa przygraniczna, rosyjska część wód i rzek granicznych, jezior, wewnętrznych wód morskich i wewnętrzterytorialnych mórz FR, na terenie których funkcjonuje reżim przygraniczny i znajdują się przejścia graniczne), terytoriach administracyjnych rejonów i miast, stref sanatoryjnych i kurortów oraz specjalnie chronionych parków i stref przyrody. Dokładny spis ograniczeń w dostępie do terytorium FR dla cudzoziemców zawiera odpowiednie rozporządzenie (ukaz) Prezydenta FR. Odrębne ograniczenia dot. bezpłatnego nabywania działek i gruntów przez cudzoziemców, występują w odniesieniu do własności państwowej i municypalnej.

Cudzoziemcy nie mogą także nabywać na własność ziemi rolnej, i grunty przeznaczone dla celów rolniczych mogą być jedynie wykorzystywane i być we władaniu na prawach dzierżawy. Powyższy zakaz dotyczy również zagranicznych osób prawnych i firm, zarejestrowanych na terytorium FR w systemie państwowej rejestracji organizacji komercyjnych, w których zagraniczny kapitał przekracza wielkość 50%.

Specjalne regulacje dotyczą także zakazu nabywania na własność przez cudzoziemców i zagraniczne firmy części kontynentalnego szelfu, terytoriów leśnych, działek zawierających bogactwa mineralne etc. Tego rodzaju ziemia może być jedynie przekazana we władanie na prawach dzierżawy, pod warunkiem, że dany podmiot zagraniczny zajmuje się określonym rodzajem działalności np. wydobywczej.

Cudzoziemcy i zagraniczne osoby prawne mają jednak prawo nabycia na własność ziemi (gruntów i działek), za wyjątkiem rolnej, na podstawie darowizny lub dziedziczenia (spadku). Cudzoziemcy mogą nabyć na własność mieszkanie, dom, część domu lub mieszkania, odrębny pokój etc., a tym bardziej wynająć ww. lokale. Jednakże nie mają prawa do zameldowania (rejestracji) na stałe we ww. własności lub w wynajmowanym pomieszczeniu, gdyż forma zameldowania na stałe w danym miejscu zamieszkania jest przewidziana tylko dla obywateli FR. Cudzoziemcy są meldowani jedynie na pobyt czasowy, w formule przebywania (pobytu) w danym pomieszczeniu, nawet jeśli dane mieszkanie (dom) jest ich własnością.

5.4. System zamówień publicznych.

System zamówień publicznych i municypalnych w FR jest uregulowany Federalną Ustawą „O rozmieszczeniu zamówień na dostawy towarów, wykonywanie prac, usług dla państwowych i municypalnych potrzeb” z 21.07.2005, uzupełnioną zmianami, wniesionymi rozporządzeniami Rządu FR № 807 z 27.12.2006 r.; № 147 z 10.03. 2007 r. i № 53 –FZ z 20.04. 2007 r.

Zadaniem ww. systemu jest nade wszystko oszczędność w wydawaniu środków budżetowych, rozwój konkurencji i dążenie do zmniejszenia korupcji. Ogólna wielkość w skali roku zamówień publicznych (państwowych i municypalnych) przekracza 4 tryliony rubli (ok. 400 mld PLN). Kontrolą nad właściwą realizacją systemu zamówień publicznych zajmuje się Federalna Służba Antymonopolowa (‘Fiedieralnaja Antimonopolnaja Służba – FAS), w ramach której działają dwie komisje: ds. kontroli w sferze ogłaszania zamówień na drodze otwartych przetargów (konkursów); i ds. kontroli w sferze ogłaszania zamówień na drodze przeprowadzania zamkniętych przetargów.

System zamówień publicznych opiera się na zasadach otwartości i jawności (transparentności) m.in. poprzez otrzymywanie informacji o zamówieniach z oficjalnych stron internetowych i zmniejszenie ilości informacji dot. przetargów, zamieszczanych w prasie.

Ww. postanowienia Rządu FR z 2007 r. poszerzyły zakres produkcji i usług, w odniesieniu do których zamówienia państwowe muszą być realizowane wyłącznie poprzez przetargi publiczne, m.in. dotyczy to pośrednictwa finansowego (za wyjątkiem ubezpieczeń i funduszy

Federacja Rosyjska

emerytalnych), łączności, technicznej obsługi samochodów, remontów i budownictwa. Skutkiem tego jest wyraźne zwiększenie się zakupów poprzez instytucje państwowe towarów i usług, objętych Ogólnorosyjskim klasyfikatorem rodzajów działalności gospodarczej (OKPD) z 15% do 70 %.

5.5. Ochrona własności przemysłowej i intelektualnej.

W dniu 1 grudnia 1997 roku weszło w życie „Porozumienie o partnerstwie i współpracy” pomiędzy Rosją a Unią Europejską, zgodnie z którym 5 lat po wejściu w życie porozumienia, Federacja Rosyjska winna ustanowić reguły ochrony praw autorskich analogiczne do obowiązujących w UE.

W celu wykonania zobowiązania Rosja winna była wprowadzić do ustawodawstwa uregulowania zgodne z dyrektywami unijnymi, jak również „**Międzynarodowej Konwencji o ochronie praw wykonawców, producentów nagrań i organizacji nadawców**” z 23 maja 2003 roku oraz „**Porozumienia o handlowych aspektach własności intelektualnej**” (TRIPS) z grudnia 1993 roku. Większość wymaganych zmian została wprowadzona do rosyjskiego ustawodawstwa nowelą do Ustawy Federalnej „O prawie autorskim i prawach pokrewnych” w dniu 20 lipca 2004 roku (obowiązują od dnia 28 lipca 2004 za wyjątkiem art. 16, 37, 38, 39, które weszły w życie z dniem 1 sierpnia 2006 r.).

Ponadto, z dniem 1 stycznia 2008 w życie weszła IV Część Kodeksu Cywilnego pt. „Prawa do rezultatów działalności intelektualnej i środków indywidualizacji”, która zamieniła szereg rozwiązań ustawowych związanych z ochroną praw autorskich i własności przemysłowej w zakresie m.in.: ochrony wytworów nauki, literatury i sztuki, tajemnicy produkcji, wzorów przemysłowych i modeli, nazw firmowych, oprogramowania komputerowego, znaków towarowych i in. Wprowadzane zmiany dostosowują ustawodawstwo Federacji Rosyjskiej do wymogów określonych przez Światową Organizację Handlu w „**Porozumieniu w sprawie Handlowych Aspektów Praw Własności Intelektualnej**” (TRIPS) z 1994 r.

Zgodnie z art.15 pkt. 4 Konstytucji Federacji FR ratyfikowane przez Federację Rosyjską umowy międzynarodowe są częścią jej systemu prawnego. Jeśli umową międzynarodową FR przyjęte zostały inne unormowania, aniżeli obowiązujące w prawie wewnętrznym, to przyjmuje się unormowania wynikające z umowy międzynarodowej.

Za nadzór nad ochroną własności przemysłowej i intelektualnej odpowiada **Federalna Służba ds. Własności Intelektualnej, Patentów i Znaków Towarowych FR** (Rospatent).

Najbardziej rozpowszechnioną jest rejestracja w Rosyjskim Towarzystwie Autorskim (PAO) lub jego filiach (pełna informacja o zasadach rejestracji praw autorskich na stronie <http://rao.ru/orao/>) lub w Federalnej Agencji ds. Własności Intelektualnej, Patentów i Znaków Towarowych, Moskwa, Bierieżkowskaja nab. 1, <http://www.fips.ru/>, tel. (495)240-60-15; 240-61-38, faks: (495)243-33-37, 956-43-74.